

Džidda ukrajinský rébus nevyřešila - Jiří Weigl, institut Václava Klause

- CZ24 News | 10. srpna 2023

UKRAJINA: S rok a půl se táhnoucí válkou na Ukrajině a evidentně patovou situací na bojišti se množí zmínky o hledání cest k ukončení konfliktu. Optimistický paprsek naděje se objevil, když bylo oznámeno konání mezinárodní konference v saúdskoarabské Džiddě, která byla našimi i světovými médii prezentována jako „mírová“. Uplynulý víkend se v Džiddě skutečně sešli zástupci téměř 40 zemí Západu i rozvojového světa, ale očekávání široké veřejnosti postupně chladla. Jednak nebylo pozváno Rusko - jedna z válčících stran, a jednak bylo oznámeno, že cílem konference je pouze seznámení mezinárodního společenství s tzv. Zelenského mírovým plánem, který by se prý měl stát základem pro mírové řešení konfliktu.

Desetibodový Zelenského „plán“, který předpokládá vojenskou porážku Ruska, jeho politickou kapitulaci a mezinárodní potrestání, ale žádným mírovým plánem není. To je deklarace ukrajinských maximalistických válečných cílů. Jejich naplnění může být Rusku nadiktováno poté, co bude vojensky poraženo, nebo se samo pod tlakem válečných neúspěchů zhroutí. Je ale nesmyslné nazývat to mírovým plánem a představovat jej v dnešní situaci jako základ pro skončení konfliktu jednáním na nějaké budoucí mírové konferenci na podzim.

Pokud by tuto pozici mezinárodní společenství přijalo, znamenalo by to, že válka musí dále pokračovat, dokud nebude Rusko poraženo, tj. rozvojové země, které volají po mírových jednáních, by měly svou pozici opustit a podporovat válku až do kapitulace Ruska. To není příliš realistické. Vnucovat jim ze Západu představu, že jedinou cestou řešení územních sporů mezi státy je boj do posledního muže, není příliš rozumnou strategií pro dnešní složitý svět. V mnoha ohledech je to v rozporu i se zájmy USA a Západu jako takového. Konference v Džiddě proto za úspěch a cestu k míru v žádném případě považovat nelze.

USA, které jsou inspirátory a spoluorganizátory proběhlé konference, si možná představují, že ruská invaze na Ukrajinu je válka podobná dalekým americkým zámořským intervencím ve Vietnamu, Iráku či Afghánistánu a že ji lze relativně snadno odpískat, když se omrzí. To však není realistický pohled na věc. Válka na Ukrajině se spíše než zmíněným americkým válečným dobrodružstvím podobá americké válce Severu proti Jihu, se všemi krutostmi, nenávistí i odhodláním. A Jih (tj. Ukrajina) je i v tomto případě slabší stranou. Čím déle bezvýsledná válka trvá, tím se jeho pozice více a více oslabuje. Proto je třeba mluvit a jednat o míru vážně a včas.

Neúspěch dlouho ohlašované ofenzívy ukrajinské armády, masivně vyzbrojované špičkovou západní vojenskou technikou a zbraňovými systémy je pro mnohé pozorovatele ovlivněné předchozí válečnou propagandou překvapením. K pochopení této situace mě napadá trochu odtahitý, ale přece jen podle mého soudu v mnohém relevantní příklad ekonomické transformace postkomunistických zemí před třiceti lety. Tehdy také k nám přijížděly spousty expertů ze Západu s „pomocí“, kteří nám radili, jak mají vypadat ty či ony ekonomické instituce a procesy, které spolehlivě fungují ve vyspělých ekonomikách USA a Západní Evropy. Některé země, jako např. bývalá NDR měly dokonce ten luxus, že celý právní a ekonomický systém převzaly ze Západu hotový. Hotový dovoz ale nefungoval, NDR se téměř zhroutila. Problémem nebylo dovézt nejlepší systémy, ale transformace celé společnosti a ekonomiky tak, aby v ní mohly špičkové systémy optimálně fungovat. My dnes víme, jak to byl nesmírně komplikovaný a dlouhodobý proces, kterým jsme nakonec úspěšně prošli. S Ukrajinou a její armádou je to podobné. Nestačí špičkové zbraně, západní technika a know-how.

Ukrajina byla nejhorší z evropských postkomunistických zemí. Do současnosti to byl postsovětský skanzen ovládaný zkorumpovanou bývalou nomenklaturní věrchuškou proměněnou v oligarchy. Skutečná transformace tam prakticky neproběhla. Z hlediska přírodních podmínek nejbohatší evropská země se krčila na samém dně žebříčku ekonomické a životní úrovně, dokonce daleko za Lukašenkovým Běloruskem. Její obyvatelé „hlasovali nohama“ – v době rozpadu SSSR měla Ukrajina 55 miliónů obyvatel, před ruským útokem cca 37 miliónů. Třicet let vlád samostatné Ukrajiny pustilo demografii země žilou mnohem více než stalinské perzekuce a deportace. Další 8 až deset miliónů lidí vyhnala dnešní válka.

V takto rozvrácené zemi nelze přes noc vybudovat armádu, která by fungovala podle západních standardů a požadavků. Dodávané zbraňové systémy jsou však designovány podle standardů a potřeb západních armád. Mají své požadavky na logistiku, způsoby velení, synergie s jinými systémy a součástmi vedení boje atd. Nestačí dovézt pouze několik špičkových kusů vojenské techniky nebo vyškolit pár stovek specialistů. Armáda je odrazem společnosti a ta ukrajinská vězela až dosud velmi hluboko v sovětské tradici.

Je známo, že základem americké vojenské doktríny je rychlé získání rozhodující vzdušné převahy, která zásadním způsobem omezuje schopnost protivníka vést další boj. Tomu odpovídá i charakter výzbroje a taktika boje pozemních sil. Ukrajina, která vlastními silami a prostředky není schopna ve válce pokračovat, o žádné nadvládě ve vzduchu uvažovat nemůže. Její armáda proto musí řešit problémy, s nimiž američtí dodavatelé zbraní a vojenští poradci nikdy nepočítali. Rusové mají v tomto ohledu situaci jednodušší – jejich zbraně nejsou možná tak sofistikované (když i to je sporné), ale jsou na ně zvyklí a odpovídají jejich vojenské doktríně, tradici i výcviku.

Vývoj na bojišti proto pro každého, kdo uvažuje realisticky, nemůže být překvapením. Válka a její další pokračování jsou pro Ukrajinu skutečnou katastrofou a nerýsuje se žádná nadějná šance, jak to na bojišti změnit.

AUTOR: Jiří Weigl

[ZDROJ](#)